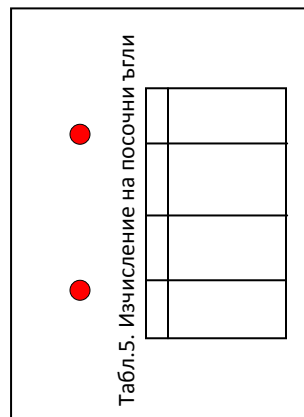

Указания за оформяне на упражненията по дисциплините, преподавани от катедра „Геодезия и геоинформатика“

I. Общи указания:

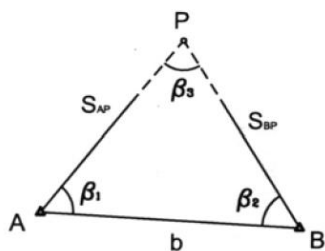
- Препоръчително е упражненията да се пишат на бели листа формат А4, само от лицевата страна на страниците и задължително да се представят в папка.
- Препоръчително е упражненията да се пишат на ръка, с изключение на заглавната страница, която може да бъде и печатна (пример в Приложение 1). Препоръчително е при писането на ръка да се използват подложни листа с редове. Целите упражнения могат да бъдат печатни за някои дисциплини като САD системи, Геоинформатика и др., както и за конкретни упражнения по други дисциплини, в които са използват компютърни програми и в упражненията се прилагат разпечатки от програмите. Формата на писане се съгласува с ръководителя на упражненията.
- При всички случаи, задължително да се оставя празна ивица (поле) в ляво за перфорация на листа – минимум 2 cm, и поне 1 cm от всички останали страни.
- Страниците да се номерират.
- На всяка страница (в горен десен ъгъл) е написан факултетният номер на студента.
- Страница, съдържанието на които налага те да бъдат завъртяни (landscape), да се перфорират от лявата страна (Фиг. 1).

Фиг. 1. Перфориране на страница

- Текстът да се структурира логично и последователно. Отделните части от упражнението да се оформят в отделни точки и подточки.
- Да се спазват правописните и пунктуационните правила (Справка: „Практическа граматика на съвременния български език“, В. Кръстева, 2009; “Правопис и пунктуация на българския език – основни правила“, издателство „Просвета“, 2011 и др.).
- При оформяне на упражненията се допуска използването на фигури или кратки цитати от учебници или ръководства, като задължително се посочва източникът на използвания материал в заглавието на фигурата/текста на обяснителната записка, а в края на упражнението се дава пълната библиографска справка.

Пример: „Принципна схема на права засечка с прилежащи ъгли е представена на Фиг. 8.

Фиг. 8 Принципна схема на права засечка с прилежащи ъгли (Бакалов и др., 2015)

Използвана литература:

1. Бакалов, П., Р. Янева, Д. Тонков, Св. Бакъшева, Е. Кръстанов (2015) Ръководство за упражненията по геодезия, София, 373 стр.

Повече информация за относно цитирането: Нели Кайкова, Бойка Николова – Как да цитираме? Ръководство за оформяне на списък с използвана литература и библиографско цитиране, линк: <http://www.uacg.bg/UserFiles/File/library/lib-citirane.pdf> актуален към 06.09.2016

- Когато при оформяне на упражненията се ползват материали, които са на чужд език – текстът да се превежда на български език по смисъл, а не буквално.
- Да не се пише от първо лице.

Пример: „От измерените хоризонтални посоки **са изчислени** полигоновите ъгли.“, вместо:
„От измерените хоризонтални посоки ~~еме изчислени~~ полигоновите ъгли.“

- Да се избягват съкращения на думи, с изключение на стандартните съкращения, като т.н., год., доц., стр., д-р, и т.н.
- Ако се използват абривиатури, то при първата им употреба в текста, трябва да се изпише текста, който се съкращава с тях.

Пример: „Изчисляват се средните квадратни грешки (**СКГ**) за измерените дължини - m_D .“

- По същия начин, ако се въвежда означение за някоя стойност, да се опише какво стои зад означението.

Пример 1: „От координатите на точките се изчисляват α_{ij} (посочните ъгли на страните, свързващи точките)“.

Пример 2: $Y_j = Y_i + \Delta Y_{ij}$, (3)
където Y_j е координатата на точка j по оста Y , Y_i е координатата на точка i по оста Y , а ΔY_{ij} е координатната разлика

II. Изисквания относно съдържанието и оформлението на упражненията

- Заданието към упражнението, заедно с всички приложения към него (схеми, индивидуални данни и т.н.), да се прилага в началото на упражнението веднага след заглавната страница.

- Да НЕ се преписват ръководства или учебници. В обяснителната записка трябва да се обясни какво и как е направено в конкретното упражнение. По изключение, преподавателите могат да зададат някоя част от упражнението да се опише само теоретично, например в случаите, когато няма условия за провеждането на някое действие.
- Обяснителната записка не трябва да е отделна част, самостоятелен раздел от упражнението, предхождащ всички извършени практически действия, измервания или изчисления. Коментарите в записката да са преди или след извършените действия или изчисления, а в края на упражнението да се прилага точка с крайни резултати и изводи. Аналогично, получените резултати да не бъдат отделени в приложения в края на упражнението. Изключение правят карнети от полски измервания или схеми, които изпълват цялата страница (А4).
- Съществена част от всяко упражнение трябва да бъде анализът на резултатите и изводите, които могат да се направят на базата на анализа.
- В общ вид да се формулира условието на решавана задача:

Пример:

Дадено: $A_1, A_2, A_{n-1}, A_n(x, y)$;
 Измерено: $D_{i,i+1}, i:=2, \dots, n-2; \beta_j, j:=2, \dots, n-1$;
 Известни са: $m_{D_{i,i+1}}, i:=2, \dots, n-2; m_{\beta_j}, j:=2, \dots, n-1$;
 Търси се: $P_j(x, y), m_{P_j}, j=3, \dots, n-2$.

- Да не се „разказват“ формули. Всяка формула се записва, поясняват се означенията в нея и се прави коментар за значението/ приложението ѝ, при необходимост. Ако формулата описва зависимости, които могат да се онагледят на чертеж, направата на чертежа е задължителна.
- За всяко изчисление (измерване), което е описано в обяснителната записка, да се посочи таблицата (приложението), в която са извършени изчисленията и съответните формули.

Пример 1: „Резултатите от обработката на измерванията са показана в **Табл. 5.**“

Пример 2: „Разстоянията между точките са изчислени по втора основна геодезическа задача (**Форм. 3; Табл. 4.**)“

Пример 3: „Измерени са посоките към 5 точки в 4 гируса (**Приложение 3**)¹.“

- Таблиците, приложенията, схемите и формулите да се номерират (карнетите да се номерират като приложения) и надпишат, като всички те (без формулите) трябва да имат и пояснителен текст.

Пример 1:

Таблица 2. Изчисление на посочните ъгли и разстоянията между дадените точки

№ ст.	№ н.т.	$\Delta Y, [m]$	$\Delta X, [m]$	$\alpha [^\circ]$	$D, [m]$

Пример 2: $Y_j = Y_i + \Delta Y_{ij}, (5)$

¹ Под „Приложение 3“ в случая се разбира ъглов карнет с № 2, в който са записани резултатите от измерванията.

- Прилаганите схеми да се оформят с рамка, заглавие, надписи, знак за посока север (ако чертежът не е ориентиран на север), легенда за ползваните означения (ако е необходимо).
- Ако прилаганите схеми са мащабни, то те задължително трябва да имат числен мащаб.
- Ако прилаганите схеми се отпечатват чрез поместване в границите на зададено поле (fit), преди отпечатването численият мащаб трябва да се подмени с линеен.
- Когато се прилагат чертежи във формат на листа по-голям от А4, да се спазват правилата за сгъване на чертежи (Приложение 2).
- За **всички** стойности, които имат **дименсии**, да се записват мерните единици с приетите им означения.

Пример: $f_x = 3,8 \text{ mm}$, а не $f_x = 3,8\text{мм}$

- При въвеждане в таблици и приложения на стойности, които имат дименсии, да се посочват тези дименсии.

Пример:

Таблица 1. Изчисление на посочните ъгли и разстоянията между дадените точки

№ ст.	№ н.т.	$\Delta Y, [m]$	$\Delta X, [m]$	$\alpha [^\circ]$	D, [m]

- Когато за търсени величини (координати на точки, най-вероятни стойности на измерени ъгли, дължини и др.) се прави оценка на точността, то тогава те се представят заедно със съответните им средни квадратни грешки.

Пример:

Таблица 3. Общ справочен регистър

№	Y [m]	$m_y, [mm]$	X, [m]	$m_x, [mm]$

- Не трябва да се забравя, че **0** е цифра! Измерените величини да се записват с точност до пределната точност на съответния инструмент. Например, ако един ъгъл е измерен с тотална станция с точност $1''$, то тази стойност трябва да се запише със съответния брой цифри, например $100,0000''$. Ако същият отчет е направен с оптичен теодолит с по-ниска точност, например с точност $1'$, то тогава записът на същия отчет ще бъде $100,00''$.

Пример:

Таблица 2. Изчисление на посочните ъгли и разстоянията между дадените точки

№ ст.	№ н.т.	$\Delta Y, [m]$	$\Delta X, [m]$	$\alpha [^\circ]$	D, [m]
1	2	232.343	453.760	43,6720	340,100

- При извършване на математически операции с такива стойности, също трябва да се **запазва** точността на входните данни, като се обръща внимание на броя значещи цифри, с които трябва да бъдат записани изчислените величини. За повече информация относно запазване на точността на данните при математически операции, да се направи

консултация с „Ръководство по геодезия“ или „Учебник по Геодезия“. Същите източници да се ползват за консултация относно правилата за **закръгляване на числата!**

Пример: При изчисление на полигон, координатите на дадените точки, както и разстоянията между точките са дадени с точност до mm, следователно изчислените координати на новите точки (както и координатните разлики), трябва също да са изписани с точност mm.

- Ако се ползва софтуер за решаване на дадена задача, подробният печат на данните и решението не се прилагат, освен в случаите, когато е поставено изрично изискване в заданието. Същевременно решението трябва да се анализира и в анализа трябва да се прилагат извадки, чрез които се мотивира тезата на анализа.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. Пример за заглавна страница

**УНИВЕРСИТЕТ ПО АРХИТЕКТУРА, СТРОИТЕЛСТВО
И ГЕОДЕЗИЯ**

Катедра „Геодезия и геоинформатика“

У П Р А Ж Н Е Н И Е №

Тема:

Дата:²

Изработил: *име, Ф№, гр., курс*

Заверил: *звание, име*

---

² Датата трябва да съответства на текущата дата на първото представяне на упражнението на съответния преподавател! Ако упражнението бъде върнато за корекции, заглавната страница не се заменя!

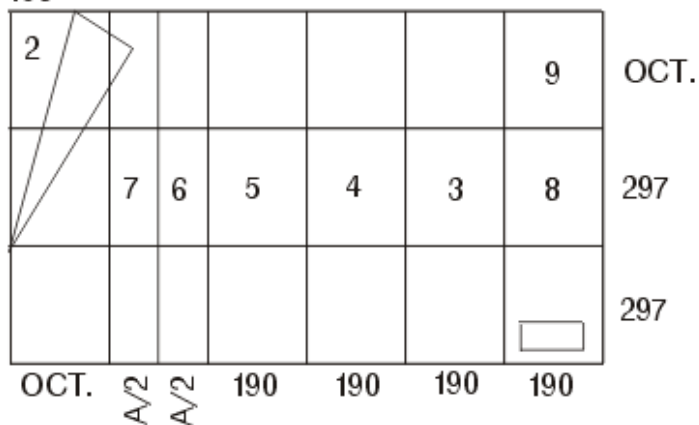
ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Сгъване на чертежи

Сгъване на чертежите (по БДС 2.502-84).

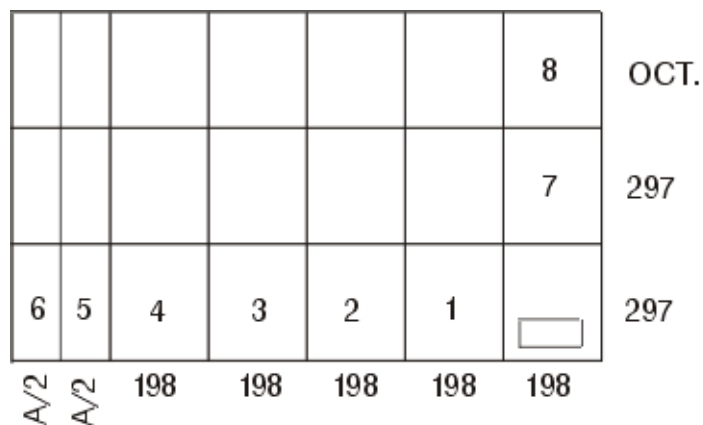
Копията на чертежите от всички формати се сгъват първо перпендикулярно, а след това успоредно на основния надпис. Основният надпис на чертежните листове след сгъването им трябва да бъде на лицевата страна. Приемат се следните видове сгъвания на основните формати чертежни листове:

- В пликове, съгласно Фиг.2.
- За непосредствено подшиване (перфориране), съгл. Фиг.3.

105

Фиг. 2

Фиг. 3

Размерът A на Фиг.3 е остатък при сгъване на формата.

Чертожните листове трябва да се сгъват в последователност, посочена на Фиг.2 и Фиг.3, според номерата на линиите на сгъване.

Чертожните листове с производни формати трябва да се сгъват по правилата на сгъване на основните формати.